

Reactie Vereniging Openbaar Onderwijs

op het amendement van de leden Biskop en Dijkgraaf (32 192, no.17)

in het kader van de Wijziging van de WOT en enige andere onderwijswetten (32 193, no.3)

Uw Kamer bespreekt op woensdag 7 september de wijziging op de WOT en enige andere wetten. De Vereniging Openbaar Onderwijs beveelt de Kamer aan tegen het amendement te stemmen van de leden Biskop en Dijkgraaf (32 193, no.17).

Feitelijk stellen de indieners voor om de verplichte overeenkomst voor de ouderbijdrage tussen school en ouders te laten verdwijnen. De argumentatie in de toelichting klinkt -op het eerste gezicht- aantrekkelijk: "Onnodige formaliteiten en procedurevereisten dienen te worden geschrapt." Wie kan daar nu tegen zijn? Het verminderen van de bureaucratische last van de scholen is nastrevenswaardig en broodnodig. De wijze die door beide leden wordt voorgestaan is volgens de Vereniging Openbaar Onderwijs ongewenst. Praktische oplossingen liggen eerder voor de hand, zonder het probleem bij de ouders te leggen.

Verdwijnen positieve keuzemogelijkheid ouders

Vooraf: het amendement van de indieners is alleen van toepassing op de ouderbijdragen die worden geheven door het bevoegd gezag.¹ Die komen feitelijk alleen voor in het voortgezet onderwijs. Voor de ouderbijdragen van de ouderraden geldt al dat er geen overeenkomst hoeft te worden gesloten (ondanks de vaak verwarrende praktijk dat veel scholen de beide ouderbijdragen vaak tegelijk innen).

Dat ligt anders als er een bijdrage wordt gevraagd door het bevoegd gezag. Het is logisch dat ouders krijgen te weten welke activiteiten worden aangeboden en welke bedragen daarbij horen. Een overeenkomst met de specificaties van die activiteiten, geeft de ouder de gelegenheid te kiezen als zij dat willen. In veruit de meeste gevallen betalen de ouders. Ondertekening van de overeenkomst verplicht de ouder ook daartoe. Het betalen van een ouderbijdrage blijft echter wel een individuele keuze. Die keuzemogelijkheid wordt door de overeenkomst gegarandeerd. Anders gezegd: als de verplichte overeenkomst voor ouders verval²t, wordt de keuze voor ouders goeddeels onmogelijk gemaakt. Ouders krijgen een rekening (de specificaties daarvan staan in principe apart in de schoolgids of op de website) en hebben feitelijk nog twee keuzes: alles betalen of helemaal niks. Dat is voor veel ouders niet wenselijk. Zij willen veelal wél bijdragen voor een feest, excursie of schoolreis, maar niét aan zaken waarvoor de school Rijksbekostiging ontvangt.

Dat scholen voor bekostigde en verplichte lesonderdelen geld vragen komt regelmatig voor. In april 2010 publiceerde de Inspectie de resultaten van een inspectieonderzoek over de vrijwillige ouderbijdrage in het schooljaar 2008/2009. In het inspectieonderzoek wordt duidelijk

dat nogal wat scholen geld vragen voor bekostigde zaken als schoolboeken, ict-voorzieningen, mediatheek of specifieke leerlingenzorg. Ook de Vereniging Openbaar Onderwijs krijgt regelmatig vragen van ouders, die melden dat scholen een bijdrage vragen voor (materiaal voor) lessen, proefwerkpapier en laptops of tablets die verplicht moeten worden aangeschaft via de school, enzovoort.

Het amendement doet geen recht aan het uitgangspunt in het Toezichtskader van de Inspectie dat 'ouders een positieve keuzemogelijkheid dienen te hebben' met betrekking tot de ouderbijdrage. Het draait de zaken om. Als het amendement wordt aangenomen, moeten ouders actief aan de slag als zij onderdelen van de ouderbijdrage *niét* willen of kunnen betalen. De vergelijking met de borg voor schoolboeken dringt zich op. De Vereniging Openbaar Onderwijs ontving vorig schooljaar honderden meldingen van ouders, die de school belden om het onderdeel boekenborg *uít* de rekening van de ouderbijdrage te krijgen. Dat resulteerde vaak in Kafkaëske toestanden: de school verwees naar de boekhandelaar die de rekening int, de boekhandelaar verwees terug naar de school, administratieve medewerkers van de school wisten het ook niet, veel schoolleiders zagen het probleem niet of verschuilden zich achter het argument dat de medezeggenschapsraad met de bedragen had ingestemd.ⁱⁱ Slechts de meest volhardende ouders bereikten uiteindelijk doel.

Het handhaven van de overeenkomst is geen doel op zich. Het behoud van de keuzemogelijkheid voor ouders *wél*. In overleg tussen organisaties kunnen relatief eenvoudig praktische en pragmatische oplossingen worden gevonden om de rompslomp voor scholen te verminderen.

Het volledig laten verdwijnen van de verplichting is risicovol gezien de huidige wijze waarop scholen met de ouderbijdrage omgaan. De Inspectie concludeerde dat slechts 31% van de scholen aan ouders de "mogelijkheid biedt om te kiezen de overeenkomst voor bepaalde voorzieningen aan te gaan" (een gespecificeerde rekening dus). Dat betekent dat bijna 7 op de 10 scholen die specificatie niet bieden. De indieners van het amendement schrijven dat 'voor het waarborgen van de positie van ouders het *voldoende is* dat de school informatie verschaft in de schoolgids en dat de geledingen van de medezeggenschapsraad met het beleid kunnen instemmen'. Die bewering is nergens op gebaseerd. Blijkbaar zijn de indieners onvoldoende op de hoogte van de feiten.

Beloning voor slecht gedrag

Onbedoeld is dit amendement een beloning voor slecht gedrag van schoolbesturen en directies. Op zijn minst vormt het geen stimulans voor de scholen zich te houden aan de regels met betrekking tot de ouderbijdrage. Die stimulans is wel hard nodig. Eerder verwezen wij naar het inspectieonderzoek uit 2010. De resultaten van dat onderzoek spreken boekdelen. De Inspectie concludeert "dat bijna geen enkele vestiging voldoet aan alle wettelijke vereisten rond de vrijwillige ouderbijdragen." In bijna de helft van de gevallen is niet meegedeeld dat het

hier een vrijwillige bijdrage betreft. Bijna driekwart hanteert geen wettelijk verplichte overeenkomst voor de betaling van de vrijwillige ouderbijdrage. De informatievoorziening blijkt veelal niet transparant.

Dat de Onderwijsinspectie - na alle ophef over de schoolboekenborg - poogde één en ander goed te regelen in een Toezichtskader, is volgens de Vereniging Openbaar Onderwijs een logisch gevolg hiervan. Dat de heer Biskop in de eerste termijn van uw Kamer die poging probeert te bagatelliseren (*“Als wij hiervoor al een toezichtskader hebben van elf pagina's, hoe zal het dan zijn voor nog wezenlijker zaken?”*) is ongepast en verwonderlijk gezien het feit dat de 'sectororganisaties' en besturenraden zich er vervolgens weinig aan gelegen laten liggen de scholen aan te sporen tot beter gedrag. Sterker, het amendement lijkt het product van een succesvolle lobby van de verschillende besturenorganisaties. Slecht gedrag moet blijkbaar worden beloond.

Samenvattend beveelt de Vereniging Openbaar Onderwijs aan:

- Het amendement van de leden Biskop en Dijkgraaf (32 193, nr 17) niet aan te nemen.
- De besturenorganisaties (en 'sectororganisaties') aan te sporen verantwoordelijkheid te nemen hoe de huidige omgang met de ouderbijdragen van het bevoegd gezag op scholen kan worden verbeterd. In overleg met andere belanghebbenden kunnen praktische en pragmatische oplossingen worden gezocht om de uitvoeringslasten voor besturen en directies sterk te verminderen.

drs. B.J.J. Kollmer, directeur/bestuurder Vereniging Openbaar Onderwijs

344/EF/btw

Almere, 6 september 2011

i

<http://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/nieuwsbrieven/details/Toelichting+bij+rapport+Ouderbijdrage+in+het+primair+onderwijs.html>

ⁱⁱ De beslissing van de MR bindt geen individuele ouder. Dat wordt in Toezichtskader en in de bronnen van de Rijksoverheid onderschreven.